

Obsah

Předmluva k druhému vydání	7
--------------------------------------	---

Úvod

1. Význam předmětu a jeho vědecké pojetí	9
2. Dosavadní zpracování čs. právních dějin	12
3. Periodizace dějin státu a práva v Československu	17

I. SPOLEČNOST PRVOTNĚ POSPOLNÁ NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA A JEJÍ ROZKLAD

Před slovanské období

4. Od starší doby kamenné do 5. století před n. l.	27
5. Období keltské [5.—1. stol. před n. l.]	29
6. Období germánsko-římské [1.—4. stol. n. l.]	31

Slovanské období 4.—8. stol. n. l.

33

7. Ovládnutí našich zemí Slovy	
8. Další rozklad rodové společnosti u našich Slovanů	34
9. Nejstarší obyčejové řády Slovanů na území ČSSR (4.—8. stol.)	38

II. FEUDALISMUS

A. RANĚ FEUDÁLNÍ STÁT A PRÁVO

41

10. Další postup feudalizace	42
--	----

První raně feudální státy na území ČSSR

45

11. Moravský stát Mojmirovců (Velkomoravská říše)	45
12. Počátky státu v Čechách	49
13. Poměr raně feudálních států na našem území k západnímu sousedství	51

14. Raně feudální státní aparát	52
15. Raně feudální právo u nás	55
16. Hluboké kořeny feudální rozdrobenosti	57
17. Slovensko na konci doby raně feudální	58
B. FEUDÁLNÍ ROZDROBENOST (OD POL. 11. STOL.) A JEJÍ PŘEKONÁVÁNÍ DO HUSITSKÉHO REVOLUČNÍHO HNUTÍ	60
18. Všeobecná charakteristika obou etap	60
19. Struktura společnosti (obyvatelstvo)	63
a) STÁT	
20. Rozsah státu	65
21. Poměr k německému sousedství	70
22. Hlava státu	72
23. Regály (iura regalia)	74
24. Počátky feudálních sněmů	75
25. Zlatá bula Ondřeje II.	76
26. Prohlubování funkcí státu a státního aparátu	77
27. Ústřední úřady v českém státě i na Slovensku	78
28. Počátky českých zemských desk	80
29. Vláda v zemích	81
30. Venkovská správa	83
31. Města	85
32. Svazky pozemkově vrchnostenské	88
b) PRÁVO	
33. Feudální rozdrobenost a právo	90
34. Různé kategorie práva 13.—14. stol. u nás	91
35. České právo zemské a pokusy 13.—14. stol. písemně je zachytit	93
36. Právo městské	94
37. Horní právo	96
38. Lenní právo	98
39. Právo pozemkově vrchnostenské	100
40. Církevní právo	101
41. Viničné právo	102
České právo rodinné a majetkové (ukázky)	103
42. Způsobilost k právům	103
43. Vlastnictví	103
44. Zřízení nedílové	105
45. Šlechtické odúmrti, spolky, retrakt	107
46. Manželství	108
47. Věno	110
48. Poručenství nad sirotky	110
49. Nesvobodná držba nemovitostí	111
50. Z nejstaršího práva obligačního	114

51. Z nejstaršího horního práva	114
52. Počátky dědického práva	115
Z práva trestního	
53. Trestní právo 11. století	116
54. Trestní právo ve století 12.	117
55. Rozvoj trestního práva ve 13. a 14. stol.	118
Soudní řízení 11.—14. století	
56. Všeobecná charakteristika	120
57. Soudnictví při dvoře panovníka a vznik šlechtických soudů „zemských“	120
58. Soudnictví na hradech (po venkově)	121
59. Jiné soudní kompetence	122
60. Ordály a očistníci	123
61. Vysoká úroveň našeho právnictví	124
C. HUSITSKÉ REVOLUČNÍ HNUTÍ, ZVLÁŠTĚ V LETECH 1419—1434	
62. Povšechný přehled, zejména z hlediska státního aparátu	126
63. Revoluční selsko-plebejská obec tábořská	127
64. Čtyři pražské artikule	131
65. Kontrarevoluce a vítězství revolučních lidových sil	132
66. Boj o státní formu husitského českého státu	133
67. Z husitského revolučního práva	136
68. Jednání v Basileji a likvidace revolučních směrů husitských (kompaktáta a Lipany)	138
69. Výsledky a závěry	141
D. STAVOVSKÁ MONARCHIE OD POLOVINY 15. STOLETÍ DO POČÁTKU TRICETILETÉ VÁLKY	
Všeobecný obraz	
70. Feudální stavy	143
71. Vztahy mezi stavy v českých zemích	144
72. Nápor české feudality proti rolnictvu a městům	147
a) STÁT	
73. Stát České koruny	149
74. Postavení hlavy státu	151
Stavovské sněmovnictví	
75. Český zemský sněm	154
76. Zemské sněmy v ostatních zemích České koruny	155
77. Generální sněm zemí České koruny	155
78. Stavovský sněm na Slovensku. Dvě tabule	156
79. Obraz stavovské společnosti v 16. stol. na Slovensku	156

Ústřední úřady stavovského státu

80. České úřady dvorské	157
81. Královská rada česká a uherská	158
82. Královská kancelář česká a uherská	159
83. Hejtmanství německých lén v Praze. Nejvyšší mincmistr český	160
84. Dvorský soud a soud komorní v Čechách	160
85. Uherský palatinát	161
86. Uherské nejvyšší soudy působící na Slovensku	161
87. Nejvyšší finanční úřady v českém státě a na Slovensku	162
88. Apelační soud v Praze	162

Státní aparát jednotlivých českých zemí

89. Nejvyšší zemští úředníci v jednotlivých zemích českého státu .	163
90. Organizace berně v zemích	165

Nižší složky státního aparátu stavovské monarchie

91. České kraje	166
92. Komitáty na Slovensku	166
93. Města	167
94. Panství	168

b) PRÁVO

95. Sněmovní usnesení a soudní nálezy v českém státě	170
96. Dekrety 15.—16. stol. na Slovensku	170
97. České právní knihy, zvláště dílo Všehrdo vo	171
98. Zemská zřízení v Čechách	173
99. Zemská zřízení na Moravě a ve Slezsku	174
100. Dílo Verböczyovo a jeho význam pro právo na Slovensku	175
101. Partikulární právo komitátní na Slovensku	176
102. České právo městské doby předbělohorské. Dílo Koldínovo	177
103. Městské právo 15.—16. stol. na Slovensku	178
104. Recepce římského práva (obecně)	179
105. Postup romanizace práva na naší půdě	181
106. Tzv. zvláštní právo v tomto období	183

Některé instituce českého práva v období stavovské monarchie

107. Vývoj k obecné hranici zletilosti. Jméno	185
108. Nedíl	186
109. Práva k nemovitostem	187
110. Selská držba nesvobodná	187
111. Věčné platy (renty, činže)	188
112. Koupě a prodej	189
113. „Správa“ při tržebních smlouvách	191
114. Půjčka	192
115. Některé smlouvy pracovní	192

Z předpisů a obyčejů o ručení
za závazky

116. Ručení osobní svobodou a ctí	193
117. Jiné donucení dlužníka k plnění	194
118. Ručení jměním	194
119. Zástavní držba svobodných nemovitostí	196
120. Rukojemství	196

Některé instituce dědického práva

121. Právní jednání na případ smrti	197
122. Zápisy s místem a bez místa	198

Z trestního práva stavovské monarchie

123. Hlavní rysy	198
124. Nejvýznačnější delikty proti státu	199
125. Trestní právo chrání hmotné i ideové základy stavovské společnosti	201
126. Široká síť deliktů pohlavních	202
127. Některé jiné významné delikty	203
128. Tresty	204
129. Rys partikulárnosti v trestním právu	205

Soudy a řízení na nich

130. Všeobecná charakteristika	206
131. Soud zemský — hlavní šlechtický soud českého práva	207
132. Řízení na zemských soudech	207
133. Jiné šlechtické soudy	209
134. Soudy komorní a hejtmanský převzaty králem	211
135. Soudnictví městské	211
136. Jiné obory soudnictví	213
137. Královská prokuratura	213
138. Počátky rozvoje samostatného trestního řízení. Trestání z úřední moci	214
139. Trestní řízení ve stol. 16.	216
140. Problematika dokazování v této době	217
141. Tortura při výslechu	217

České stavovské povstání 1618—20

142. Staré kořeny opozice proti Habsburkům	219
143. Stát a právo v českém stavovském povstání 1618—20. Česká konfederace	220

E. OBDOBÍ ABSOLUTNÍ MONARCHIE OD TŘICETILETÉ VÁLKY
DO ROKU 1848

144. K všeobecné charakteristice	224
--	-----

Rozklad feudalismu a nástup
kapitalismu u nás v období 1620—1848

145.	Nutnost reformovat feudální instituce	225
146.	Absolutismus „osvícený“	227
147.	Absolutismus policejní (1789—1848)	228

a) STÁT

148.	Absolutismus ve státním aparátě a v právním životě doby	231
149.	Poměr českého státu k německému sousedství	232
150.	Ohrožení Habsburků v Čechách 1741—1742	234
151.	Vídeňský centralismus. Rok 1804. Poměr k Německu	235
152.	Změny v trůnním právu českém a jejich politický význam	237
153.	Územní rozklad českého státu	238
154.	Zánik ústředních úřadů a institucí českých	239
155.	Česká dvorská kancelář, její rozkvět a úpadek	240
156.	Příslušnost ke státu České koruny	241
157.	Místní vlády v českých zemích	241
158.	Nejvyšší zemští úředníci	242
159.	Stavové a stavovské sněmy v českých zemích	243
160.	Český sněm a jeho složení	244
161.	Stavovské zemské výbory	245

Konec české krajské organizace,
městského zřízení a pozemkové
vrchnosti

162.	Staré kraje	247
163.	Města	248
164.	Robotní patenty	250
165.	Berní povinnost poddaných a její evidence	251
166.	Tereziánské robotní patenty	251
167.	Poddanské zákonodárství Josefa II.	253
168.	Poddanství s robotou zůstává	255

Slovensko

169.	Úpadek uherského státu	256
170.	Nejvyšší úřady na Slovensku	257
171.	Komitáty (stolice), města a panství	258

Habsburské soustátí

172.	První česko-uhersko-rakouské složky státního aparátu	262
173.	Příčiny vzniku habsburského soustátí (Rakouska v širším smyslu slova)	263
174.	Další vývoj společných složek státního aparátu	265
175.	Budování rakouského císařství na poč. 19. stol.	266
176.	Armáda a úřednictvo upevňují soustátí	268
177.	Zvláštní organizační výstavba česko-rakouská od r. 1749	269

b) PRÁVO

178. Hlavní rysy vývoje práva u nás za absolutní monarchie	272
179. České právo zemské po Bílé hoře (Obnovená zřízení zemská)	272
180. Královská nařízení a jejich sbírky	274
181. Sjednocení a zánik českého práva městského	275
182. Poslední etapy vývoje jiných českých práv zvláštních	275
183. Dočasné tendence ke sjednocení práva v zemích České koruny (v českém státě)	277
184. Kodifikace jednotného práva pro česko-rakouský celek	278
185. Soukromé sbírky právních předpisů	279
186. Úřední sbírky zákonů	280
187. Pokusy o kodifikaci práva na Slovensku. Corpus iuris Hungarici	280
188. Významná role právnictví za absolutismu. Učení o právu přirozeném	281

Předpisy o rodině, majetku a práci

189. Kodifikace rakouského občanského práva	283
190. Hlavní změny v právu rodinném a majetkovém v období 1620—1848	284
191. Předpisy o práci za rozloženého feudalismu	286

Trestní právo

192. Vývoj do poloviny 18. století	288
193. Zaostalost trestního zákoníku tereziánského	289
194. Trestní právo od Josefa II.	290
195. Vývoj trestů	291

Soudy a soudní řízení

196. Vývoj procesu za absolutismu	292
197. Úpadek šlechtických soudů (zemského práva českého přede- vším)	294
198. Soudy městské a poddanské	294
199. Zavedení systému tří instancí soudních	295
200. Nová soudní organizace v českých zemích z roku 1783	296

III. KAPITALISMUS 1848—1945

201. Vítězství kapitalismu nad feudalismem u nás	298
--	-----

A. REVOLUČNÍ LÉTA 1848—1849 V HABSBURSKÉ MONARCHII

202. Počátek revoluce v Čechách	301
203. Sněmy na jaře 1848. Slováci	303
204. Revoluce a kontrarevoluce od konce dubna do června 1848	304

205. Říšský sněm rakouský ve Vídni a v Kroměříži	307
206. Zrušení pozemkové vrchnosti, poddanství a roboty	309
207. Výsledky revolučního hnutí z let 1848—1849	311

B. PŘESTAVBA HABSBUŘSKÉ ŘÍŠE Z LET 1849—1871

208. Ústava březnová (1849)	313
209. Jednotný (dočasně) rakouský stát	314
210. Právní zakotvení absolutismu v rakouském císařství koncem roku 1851	318

Obrat k buržoazně demokratickému parlamentarismu v letech 1860—61

211. Říjnový diplom a únorová ústava	320
212. Boj mezi centralismem a federalismem	322
213. Postavení zemí v Předlitavsku. Nová zemská zřízení	323
214. Nová rakouská správní organizace	324
215. Organizace soudnictví	328

Český státoprávní boj a dualizace habsburské říše

216. „Historické“ a „přirozené“ státní právo české	330
217. Historicko-státoprávní program české buržoazie v šedesátých letech 19. století	331
218. Boj o české státní právo do roku 1867	333
219. Rakousko-uherské vyrovnání z roku 1867. Rakousko-Uhersko jako reálná unie dvou států	334
220. Ústava Předlitavska z r. 1867 [prosincová]	337
221. Katastrofa státoprávní politiky české buržoazie z r. 1871	340

C. NAŠE ZEMĚ V HABSBUŘSKÉM SOUSTÁTÍ V OBDOBÍ 1871—1918

222. České politické strany: staročeši a mladočeši	342
223. Nástup dělnické třídy do politického života v habsburské monarchii	343
224. Vývoj volebního práva v Rakousku a v Uhrách	345
225. Historický význam let devadesátých 19. stol.	347
226. Tzv. punktace	348
227. Další politické strany	349
228. Slovensko v rámci uherského státu po r. 1867	350
229. Slováci v letech 1867—1918	353
230. K předpokladům rozbití Rakousko-Uherska	357
231. Postoj české buržoazie těsně před rozpadem habsburského žaňáře národů	359

D. PRÁVO V NAŠICH ZEMÍCH V LETECH 1848—1918

232. Zákonodárství upevňující buržoazní stát a společnost v padesátých letech 19. stol.	363
233. K dějinám tzv. soukromého práva v letech 1848—1918	366
234. K vývoji manželství zvláště	369
235. Některé právní instituce důležité pro rozvoj kapitalismu	371
236. Pracovní právo (do roku 1918)	376
237. K rakouskému a uherskému trestnímu právu v letech 1848—1918	378
238. Výpraskový patent, základ trestního práva správního	380
239. K dějinám soudního řízení	381

E. 1918—1945

ČESKOSLOVENSKÝ STÁT

1. ROK 1918. — VŠEOBECNÝ PŘEHLED

240. Národně osvobozenké hnutí 1914—1918. Vznik Československého státu	385
241. Zapojení Slovenska do Československého státu r. 1918	391
242. Hranice Československa z let 1918—1924	393
243. Přehled údobí 1918—1945	395

2. K DĚJINÁM STÁTU A PRÁVA V ČSR 1918—1938. HLAVNÍ RYSY POLITICKÝCH A PRÁVNÍCH INSTITUCÍ

244. První zákon ČSR (zák. č. 11/1918 Sb.) a Prozatímní ústava	400
245. Slovensko součástí buržoazní ČSR	402
246. Slovenská republika rad z roku 1919	405
247. Podkarpatská Rus	407
248. Ústava z roku 1920	411
249. Některé rysy státního zřízení buržoazní ČSR podle ústavy z r. 1920	413
250. Správní soustava předmnichovské ČSR v buržoazní Československé republice	415
251. Vojsko, četnictvo a policie	418
252. Soudnictví v buržoazním Československu a jeho organizace	420
253. Typické zákonodárství z počátků ČSR. Socializace, pozemková reforma	423
254. Ekonomické a právní postavení lidových mas 1918—1938	426
255. Růst monopolů v Československu	430
256. Náběhy k fašismu v předmnichovské ČSR a jejich projevy ve vývoji státu a práva	432

3. OD MNICHOVA K OKUPACI

(DRUHÁ REPUBLIKA 20. IX. 1938—14. II. 1939)

257. Mnichov	437
258. Pomnichovská („druhá“) republika	442

4. STÁT A PRÁVO ZA NĚMECKÉ FAŠISTICKÉ OKUPACE ČSR
V LETECH 1939—1945

259. 15. březen 1939	448
260. Výnos o zřízení „Protektorátu Čechy a Morava“	450
261. Tzv. Slovenský stát	453
262. Další vývoj „Protektorátu Čechy a Morava“	456
263. Vývoj práva za okupace	459

5. BOJ ZA OSVOBOZENÍ NAŠICH NÁRODŮ V LETECH 1938—1945.
SOUMLAČKA PANSTVÍ BURŽOAZIE. NÁRODNÍ A DEMOKRATICKÁ
REVOLUCE Z ROKU 1945

264. Boj lidových mas za svržení okupantů a za nové Československo	463
265. Průběh národně osvobozenského hnutí a jeho organizace, zvláště národní výbory, do konce r. 1943	464
266. Slovenské národní povstání	468
267. Pokusy reakčních sil zajistit pokračování buržoazního čs. státu	471
268. Košický vládní program	476
Orientační chronologický přehled k dějinám české státnosti	480
Z literatury k dějinám státu a práva v Československu	484
Seznam map	494
Seznam ilustrací	495
Rejstřík	498

O P R A V Y

Str. a ř.	Správné znění	Str. a ř.	Správné znění
18, 9 shora	tečka místo čárky	262, 11 zdola	dikasteriích
43, dole	<i>poznámka odpadá</i> (listina je spurium)	298, 6 zdola	koncem 18. stol.
		299, 6 zdola	fází
		303, 2 shora	buržoazie
47, 12 zdola	Pannonii	307, 2—3 zdola	naznačeným
48, 15 zdola	o staroslověnský	315, 18—19 shora	velkoobchodníků
76, 15 shora	souvislosti	320, 3 shora	císařská
98, 13 zdola	possessionaria	322, 9 zdola	převážně
142, 5 zdola	neplatná	325, uprostřed	už roku 1860
161, 6 shora	palatin	331, v titulku	buržoazie
171, 18 zdola	O práviech	334, 15 shora	Předlitavska
173, dole	stavů	356, 21 zdola	vymožnosti
176, 10 zdola	odporujících	373, 11 shora	představovaly
197, 9 zdola	rozhodnutím	383, 18 zdola	doplň dvojtečku
204, nahůře	trestaná	385, 9—10 zdola	minulosti
250, 21 zdola	tečka místo čárky	401, 8 zdola	doplň uvozovky